

Lühiülevaade 2020. aasta valla eelarvest

Vald kinnitas oma prioriteetid 2020. aastaks [eelarvestrateegias 2019–2023](#), mis võeti vastu 2019. aasta oktoobris.

2020. aastaks on vallal 5 prioriteeti:

- **pooleliolevate projektide lõpetamine;**
- **kaasaegse elu- ja töökeskkonna rajamine;**
- **kaasaegse õpikeskkonna loomine;**
- **hoonete energiatõhususega kaasnevad projektid;**
- **jätkusuutlik eelarvepositsioon.**

Põhitegevuse tulud

2020. aasta eelarves on planeeritud tulud summas 13,8 miljonit eurot. See on 0,7 miljonit eurot ehk 5,3% enam kui 2019. aasta eelarve täitmine.

- Eelarve tuludest 44,9% ehk 6,2 miljonit moodustab tulumaks (võrreldes eelmise aastaga kasv +5%)¹
- Kaupade ja teenuste müügist kogutakse eelarvesse 11,6% ehk 1,6 miljonit eurot (+6,7%). Laekumise kasvu mõjutab eelkõige Suure-Jaani Tervisekoja tulude kasv, kuna maja töötab alates 1. jaanuarist 2020 täiel võimsusel (eelmisel aastal alustati tööd SPA poolel 01. märtsist ja tervisekeskuse poolel 01. septembrist 2019, tulude kasv +50%). Samuti on lisandunud uus asutus Lahmuse Kool ja tema omatulud (0,05 miljonit eurot). Mõjutab ka lapsevanemate osalustasu lasteaedades, mis on sõltuvuses Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud alampalgast (lasteaia osalustasu tõuseb 2020. aastal 27 eurole).
- Saadud toetused moodustavad eelarve tuludest 40,6%, ulatudes 5,6 miljoni euroni (+5,7%). Kasv on seotud Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud õpetajate alampalga tõusuga 1315 euroni ja ühe uue haridusasutuse lisandumisega eelarvesse (Lahmuse Kool).

¹ sellist tähistust, võrdlemaks 2020. aasta eelarvet 2019. aasta eelarve täitmisega, kasutatakse dokumendis läbivalt

- Muud tulud (maamaks, keskkonnatasud jms) moodustavad eelarve tuludest 2,9,% ehk 0,5 miljonit eurot.

Põhitegevuse kulud²

2020. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse kulud summas 13,1 miljonit eurot. See on 1,2 miljonit eurot ehk 10,1% enam kui 2019. aasta eelarve täitmine.

Põhitegevuse kulud jaotuvad peamiselt viie objekti vahel järgmiselt:

- **Haridusele** kulub 58% ehk 7,6 miljonit eurot ülalpidamiseks, kus toimub kasv (+12%).
 - Võrreldes 2019. aastaga suurenevad:
 - majandamiskulud 2,1 miljoni euronit (+10%) seoses Lahmuse kooli ülevõtmisega Haridus- ja Teadusministeeriumilt ja laste õpetamise kulude kasvuga teistes omavalitsustes, mis on seotud Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud kohamaksumuse piirmäära tõusuga (18% lastest käib mujal koolis);
 - personalikulud 5,5 miljoni euronit (+15%) seoses õpetajate ja lasteaiaõpetajate palgatõusuga (+5,2%), miinimumpalga tõusuga (+8,15%) ja ülejäänud töötajate 5% palgatõusuga.
- **Üldised valitsussektori teenused** moodustavad 11,4% ehk 1,5 miljonit eurot, kus toimub kasv (+14%). Vallavalitsuse hoone majandamis- ja personalikulu moodustab 88,2% ehk 1,32 miljonit eurot (+12%). Kulude suurenemine on tingitud kolme ametikoha lisandumisega struktuuri ja palgafondi üldisest kasvust 5%. Lisandunud on remonttöödeks 60 tuhat eurot sisetööde teostamiseks Suure-Jaanis akende vahetuseks ja ventilatsiooni ehituseks. Kasvanud on ka muud valitsussektori teenused seoses üldplaneeringu ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava koostamisega.
- **Sotsiaalsekaitsele** kulub 9,6% ehk 1,26 miljonit eurot ülalpidamiseks, kasv (+22%). Tõus on tingitud hooldekodude palgafondi kasvust 5%, miinimumpalगतõusust 8,15%, samuti toiduainete ja ravimite kallinemisest. Päevakeskuse kulud on kasvanud seoses palgatõusuga ja sotsiaaltöö teenindamiseks kasutatavate autode kulude toomisega päevakeskuse alaeelarvesse 16 tuhat eurot. Tõusnud on ka riigipoolne eraldus asendus- ja järelhooldusteenusele, tõus (+28,2%).

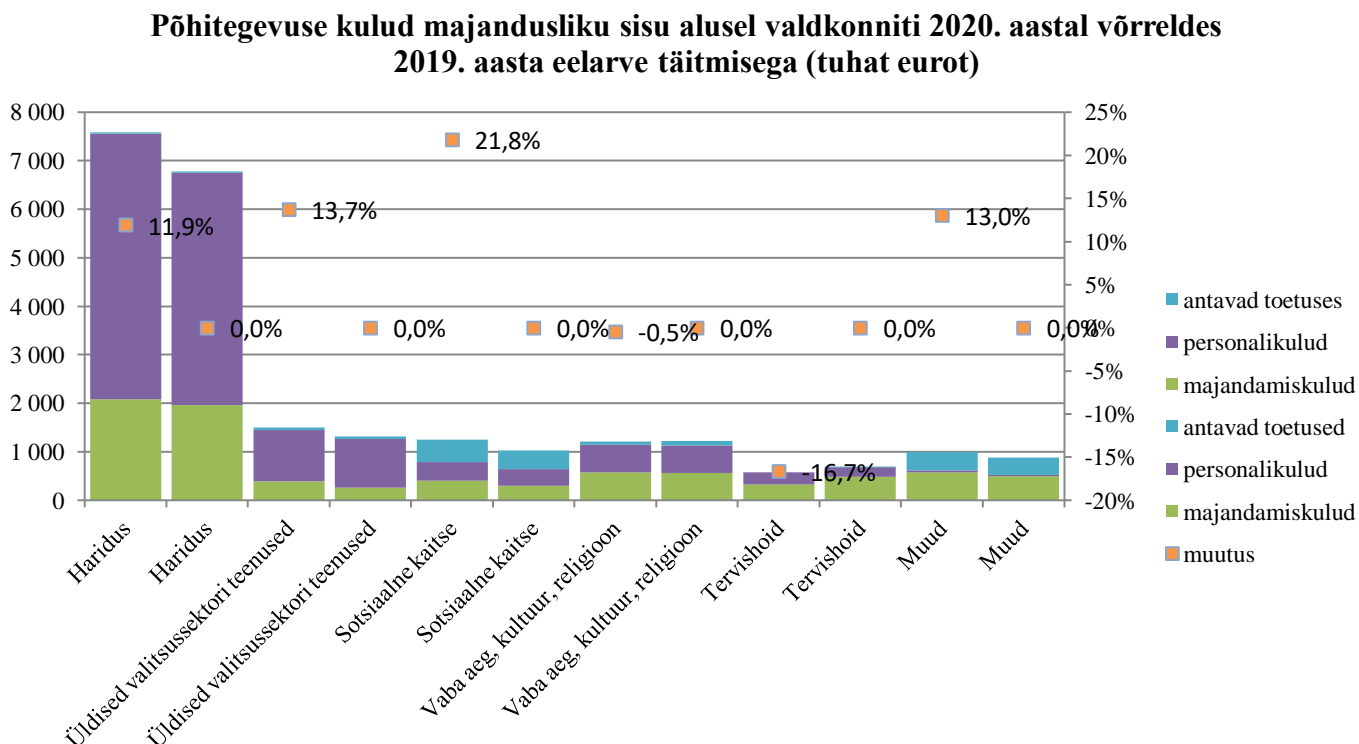
² antavad toetused, muud tegevuskulud

- **Vaba ajale, kultuurile ja religioonile** kulub 9,2% ehk 1,21 miljonit eurot, kasvu ei ole (0%) Kasvanud on küll kultuuri- ja rahvamajade, spordihoonete, noortekeskuse ning raamatukogude palgafondid 5%, kuid majanduskulud on langenud. Vähenenud on Vastemõisa Rahvamaja majanduskulud (-11,3%), ruumide remont toimus 2019. a summas 16 tuhat eurot, samuti on vähenenud Pilstvere Rahvamaja majandamiskulud (-14,2%) remondisummade arvelt ja spordihoonete kulud (-2%) Kõpu Spordihoone põranda uuendamise arvelt. Kasvanud on seltsitegevuse eelarve (+13,1%), mille on põhjustanud suurenenud taotluste arv tegevustoetusteks ja projektide kaasfinantseeringuks vastavalt korrale, aga vähenenud on kultuuriürituste eelarve (-7,2%), kuna LEADER projekti kulud toimusid 2019. a.
- **Tervishoiule** kulub 4,4% ehk 0,57 miljonit eurot, eelarve väheneb (-16,7%). Vähenemine on tingitud uue asutuse Suure-Jaani Tervisekoda käivitumisest alates 01. märts 2019. 2019. a osteti inventar ning masinad ja seadmed summas 0,24 miljonit eurot, käesoleva aasta eelarves on sama kulu suuruses 0,03 miljonit eurot ehk vähenemine 0,21 miljonit eurot.
 - Ülejäänud 7,4% põhitegevuse kuludest ehk 0,96 miljonit eurot jaguneb 3 valdkonna vahel:
- **Majandusele** kulub 0,34 miljonit eurot (+1%), millest 67,4% ehk 0,24 miljonit moodustab teede ja tänavate korrashoid.
- **Elamu- ja kommunaalmajandusele** 0,32 miljonit eurot (kasv +12,8%), millest 36,8% ehk 0,12 miljonit eurot kulub hajaasustuse programmile. Tänavavalgustusele ja kalmistutele kulub 0,15 miljonit eurot, millest tänavavalgustus moodustab 24,3% ja kalmistu 22%. Kulude kasvu põhjustab 2019. aasta hajaasustuse projektide lõpetamise lükkumine 2020. aastasse kehvade ilmastikutingimuste tõttu.
- **Keskkonnakaitsele** kulub 0,30 miljonit eurot (+26%), millest 62,8% ehk 0,19 miljonit eurot kulub haljastusele. Jäätmekäitlusele kulub 0,06 miljonit eurot ja muudele keskkonnateenustele 0,05 miljonit eurot. Kõige suurem kasv on muudes keskkonnateenustes, kasvanud on kulud hulkuvate loomadega seotud kulutustele ja ohtlike puude raiele. Lisandunud on ka Vastemõisa paisjärve paisu ümberehitamise projekteerimine.

Majandamis- ja personalikulud tervikuna moodustavad 92,5% ehk 12,1 miljonit eurot, kasvades 10%. Antavad toetused moodustavad 7,5% ehk 1 miljonit eurot, kasvades 9%. Kasv

on põhjustatud perekonnas lastele asendus- ja järelhooldusteenuste kasvust. Abivajajate arv on tõusnud.

Põhitegevuse kulud asutuste kaupa 2020. aastal võrreldes 2019. aasta eelarve täitmisega (tuhat eurot)

Investeeringustegevus

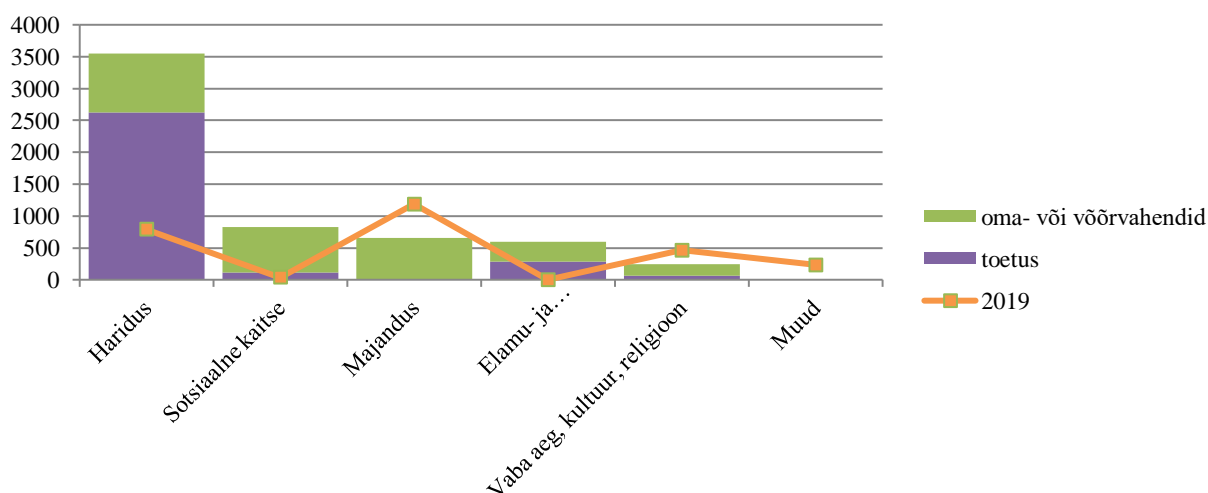
2020. aasta eelarves on planeeritud investeeringukulud 5,92 miljonit eurot, mis on 2,82 miljonit eurot ehk 52% rohkem kui 2019. aastal.

Investeeringud koosnevad:

- **Põhivara soetusest**, mis moodustab 99% ehk 5,86 miljonit eurot, suurenedes 53% seoses uute projektide lisandumisega (Võhma Kool).
 - Suurimad investeeringuobjektid on:
 - Võhma kool 2,6 miljonit eurot (*sh toetus 2,4 miljonit eurot*);
 - Suure-Jaani Lasteaed – vallamaja rekonstrueerimine 0,94 miljonit eurot (*sh toetus 244 tuhat eurot*);
 - Pilistvere Hooldekodu 0,79 miljonit eurot (*sh toetus 111 tuhat eurot*);

- Kergliiklusteed 0,51 miljonit eurot (*sh toetus 0,08 eurot*) .
- **Intressikuludest 0,06 miljonit eurot**, jäädes eelmise aasta tasemele.

Investeeringud valdkondade ja finantseerimisallikate kaupa (tuhat eurot)

Investeeringute ellu viimiseks võetakse 2,4 miljonit eurot laenu, mis suurendab valla **netovõlakoormust** (kohustused miinus likviidne vara) 50%-le põhitegevuse tuludest ehk 6,9 **miljoni euron**i. Seaduse kohaselt on valla ülempiiriks 100%, mis tähendab, et võimalused täiendavalt laenu võtta on olemas, kuid investeeringute elluviimine sõltub ikkagi saadavatest toetustest ja jooksva aasta omafinantseerimisvõimest.

Käesoleval aastal on valla **omafinantseerimisvõime** ehk põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe 0,57 **miljonit eurot** ehk 4,1% põhitegevuse tuludest, millest 0,51 miljonit eurot suunatakse investeeringuteks ja 0,06 miljonit eurot intressikulude katteks.

Likviidsete varade maht suureneb 140 tuhande euro võrra, ulatudes **0,4 miljoni euron**i ehk 3% põhitegevuse tuludest. Eesmärk on seda taset hoida ka järgnevatel aastatel, et säilitada maksevõime.